

реализация, които да въвеждат ромските общественно-политически и културно-просветни организации във водовъртежа на общественно-политическите и културно-просветните борби, които бушуват по онова време в нашата страна. В случая обаче, както и би трябвало да се подразбира, аз имам предвид изследваните от мен типично ромски организации, а не отделни ромски групи и лидери, които се ангажират с организирана общественно-политическа и културно-просветна дейност в извънромски (най-вече български) общественно-политически и културно-просветни сдружения, организации и т. н.

Що се касае до периода след 9 септември 1944 година и този след 10 ноември 1989 година, общо взето, може да се твърди, че организираните форми на общественно-политическа и културно-просветна дейност на ромите са под силното влияние на извънромски общественнополитически и културно-просветни сили и организации. В програмните цели и задачи на ромските организации вече се вплитат в единно цяло както строго ромски (етнически и социални), така и все по-нарастващ брой общочовешки, общополитически и други такива искания и претенции. Констатирането на този факт вече подсказва, че по времето на тези два периода ромите у нас са се издигнали на по-висока степен на общественно-политическа и културно-просветна дейност в нашата родина.

В случая обаче са налице още два момента, които дават допълнителна, но изключително важна характеристика на изследвания тук проблем. Става дума преди всичко за това, че по степен на зрялост, на умения да се организират и ръководят общественно-политическите и културно-просветните им изяви, ромите стоят на относително по-ниско стъпало в сравнение с неромското население на страната. Именно тази по-ниска организационно-политическа култура, опитност и умения играят ролята на допълнителен фактор за онова разнообразие от особености, което характеризира ромската общественно-политическа и културно-просветна дейност: относително спонтанно и недостатъчно обмислено създаване и разпускане на ромските сдружения и организации, лесното съюзяване помежду им и доста бързото следващо ги отрицание и ликвидиране, противоречивост в програмните цели и задачи, бързи и необосновани напълно преходи от "ляво" на